הא קאמר **לא** היו דברים מעולם. משמע שהלוה טוען שהוא שאומר פרעתי דמ"כ נהדר ליה לגזור ע"פ גלותיתו ועוד דשמואל לא חיים לפרעון וקשה דאפילו יש בו אחריות אמאי לא יחזיר אם לא יקיימנו לא יגבה כלום ואם יקיימנו כדין יגבה ואין לומר דחיישינן שמא יוציאנו שלא בפניו או על הלקוחות ויתומים ולא נטענו להם מזויף משום דלא שכיח כמו שאין טוענין ליתמי גאנסו משום דלא שכיח כדאמרינן בהמוכר [את] הבית (ב"ב דף ע: ופס) וכיון דאין טוענין להו מזויף גם אין טוענין להם פרוע הוא אע"ג דשמואל סבר בפ' מי שמת (שם דף קנד: ופס) מודה בשטר שכתבו לריך לקיימו ונאמן לומר פרוע הוא כמנו דאי בעי אמר מזויף מכל מקום ליתמי וללקוחות דלא טענינן מזויף לא טענינן פרוע הוא הא ליתא דאפילו לא נטענו להם מזויף הוא נטענו להם פרוע כדאמרי' בהמוכר [את] הבית (שם דף ע: ופס) גבי שטר כיס היולא על היתומים דנשבע וגובה ממלה אבל בפלגא דפקדון טענינן להו החזרתי כמו אביהם שהיה נאמן לומר החזרתי כמנו דאי בעי אמר נאנסו ולכך גם להם טענינן החזרתי אף על גב דלא טענינן להו נאנסו ועוד דעל כרחך טענינן להו מזויף או פרוע דאם לא כן לא שבקת חי לכל בריה דיוכל כל אדם להוליא על היתומים ולקוחות ושלא בפניו שטר מלוה או שטר מכר שעשה כדלעו ולא נטענו להם וכן מוכח בפרק גט פשוט (שם דף קנד: ופס) דרב ושמואל דאמרי תרוייהו שביב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אמר תנו נותנין לא אמר תנו אין נותנין ומפרש התם דנקיט שטרא אמר תנו קיימיה לשטרא לא אמר תנו לא קיימיה לשטריה אלמא טענינן מזויף הוא בשביל יתומים דרב סבר בפ"ב דכתובות (דף יט.) מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ולא טענינן פרעתי מ"כ אי לא קיימיה לשטריה טענינן מזויף וא"כ אמאי לא יחזיר ואין לומר כיון דאבל אחרא ליה הלכך אפילו יקיימנו יש לחוש שמא מזויף הוא ולכך קאמר לא יחזיר פן יטרוף כשאשתכח הנפילה דהא אמרינן לקמן (דף מח:) אמר שמואל מגלא שטר הקנאה יחזיר דאי משום כתב גלות ולא לוה כו' משמע דאין הלוה בפניו שהוא מודה מדקאמר שמא כתב גלות ולא לוה ואמאי יחזיר מיהו שמא מזויף הוא ואפילו אם מקיים אותו אינו מועיל וכן רב אסי דאמר לקמן (דף ח.) המולא שטר שכתוב בו הנפק יחזיר אמאי יחזיר מיהו שמא זייף אחיתת הדיינין וי"ל דמילתא דשמואל ורב אסי מיירי שאין הלוה בפניו ולכך יחזיר ואין לחוש שמא מזויף הוא וכשירלה לגבות נטען מזויף ואם יקיימנו יגבה ואפי' אם יבא אח"כ הלוה ויטען מזויף הוא אין לחוש כיון שבא לידו בהיתר וכן משמע לעיל (דף ז:) דקאמר ואמר שמואל שטר שנפל ליד דיין כו' משמע אם המלוה מגאו גובה כיון שבא לידו בהיתר אבל הכא במתני' איירי שהלוה בפניו בשעת מציאה וטוען מזויף ולכך כיון דאיכא ריעותא דנפילה אינו יכול לגבות אם יבא אח"כ הלוה ויטען שמא יגבה מיתומים ולקוחות או שלא בפניו ע"י קיום השטר והקיום אינו מועיל כי שמא טרח לזייף השטר בטוב עד שסכורים העדים שהיא חתימתן כי ההיא דגט פשוט (ב"ב דף קסו.) דמגח ידיה אזרוקא וכתב שרבא בעצמו היה סבור שהיא חתימתו ומיהו מלוה עצמו יכול להיות שיגבה ע"י קיום לפי שהוא יודע באמת שהוא מזויף יטרח לסתור לאיתו בזיו"ת דשנים אדוקין בשטר ואמאי לא יהא נאמן לומר פרעתי כמנו דאי בעי אמר מזויף הוא דאז לא יחזיר פן יגבה מיתומים ולקוחות ואפילו מקויים לא מהני ליה כדפריש"ת וי"ל דאין זה מנו דטוב לו לומר פרעתי שלא יכחישנו שום אדם מלומר מזויף כי ירא פן יקיימנו ואע"ג שהקיום אינו מועיל לגבות בו מכל מקום אין טוען ברגון דבר שיכול להכחישו ואם נאמר שמן הלוה בעצמו הוא גובה ע"י קיום מציאו למימר דהכי הוא בחזקתו לא שיחזירנו למלוה שיש לחוש פן יוציאנו על יתומים ולקוחות אלא אם יקיימנו המלוה בעודו ביד המולא יגבה מן הלוה ולא חיישינן לפרעון: **דברי** הכל יחזיר **לפרעון** ולקנוניא **לא** חיישינן. ולשמא כתב לגות בגיסן כו' נמי לא חיישינן כדאמרי' ולקנוניא משום יש בו אחריות נקט דבשאין בו אחריות לא שייך קנוניא דלא גבי ממשעבדי דלא ידע בריתא דבסמוך מ"ג רבי אלעזר סבר דאין בו אחריות גבי ממשעבדי לרבנן דאחריות ט"ס הוא אע"ג דלא ידע בריתא דבסמוך דסבר מי לאו טעות סופר הוא מבני חרי נמי לא גבי דכיון שמאל השעבוד מחל גם הקרן כמו לרבי מאיר וכן משמע קצת דקאמר מחלוקת כשאין חייב מודה דהייט באין בו אחריות ועל זה קאמר כתב הכי אבל חייב מודה לפרעון ולקנוניא לא חיישינן משמע דאחרים בו אחריות קאי: **הא** מבני חרי נבי. בלא דיוקא הוי מלי לאתויי דקתני בהדיא וגובה מנכסים בני חורין אלא שכן דרך הגמרא: **אלמא** חיישינן לקנוניא. ואע"ג דמליגו למימר טעמא דלא יחזיר משום דשמא כתב לגות בגיסן מ"מ קשיא דר"א דאמר יחזיר ולא חיים: **הני** תרתי מילי נינהו **הדא** היא. וא"ת ואמאי חדא היא הלא לא הוצרך לומר ר"א אבל כשחייב מודה דבכי הכל יחזיר לפרעון ולקנוניא לא חיישינן דהומ"ל בין באיתו מודה בין באיתו לרבי מאיר יחזיר בגין בו אחריות דאיתו דגבי ממשעבדי וחייישינן לקנוניא וי"ל דהא דקאמר לפרעון ולקנוניא לא חיישינן מתניתין קשיאיה דתנן וכל מעשה ב"ד יחזיר אלמא לא חיישינן לקנוניא ולא יעמידנו בשטרי אלטאתא כדדמי לקמן (דף מח:) וכיון דמכח מתניתין קאמר לא חשיב לה אבל מה שמפרש דלר"מ אינו גובה כלום בגין בו אחריות זה לא הזקיקה אותו המשנה לפרש ולכך קאמר חדא היא ולשמואל בתרתי משום דהא דקאמר לא חיישינן לפרעון ולקנוניא לא מכח מתניתין קאמר דהא בעלמא קאמר ליה מגא שטר הקנאה בשוק כו':

מאי

דאמר לא היו דברים מעולם אמר רבי אלעזר מחלוקת בשאין חייב מודה דרבי מאיר סבר שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי ורבנן סברי [ב](ממשעבדי הוא דלא גבי מבני חרי) מגבא גבי אבל כשחייב מודה דברי הכל יחזיר [ג]ולא חיישינן לפרעון ולקנוניא ורבי יוחנן אמר מחלוקת כשחייב מודה דרבי מאיר סבר שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי אבל מבני חרי מגבא גבי ורבנן סברי [א]ממשעבדי נמי גבי אבל כשאין חייב מודה דברי הכל לא יחזיר דחיישינן לפרעון תניא כוותיה דרבי יוחנן ותיובתא דרבי אלעזר בחדא ותיובתא דשמואל בתרתי מצא שטרי חוב ויש בהם אחריות נכסים אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שהלוה מודה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר שטרי [ד] שיש בהם אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים ושאין בהם אחריות נכסים גובה מנכסים בני חורין וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים תיובתא דרבי אלעזר בחדא דאמר לרבי מאיר שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין וקאמר בין לר' מאיר בין לרבנן לא חיישינן לקנוניא ובריתא קתני שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי הא מבני חורין מגבא גבי וקתני בין לר"מ בין לרבנן חיישינן לקנוניא דקתני אע"פ ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא חיישינן לקנוניא והא הני תרתי הוא חדא

אינו גובה לא מנכסים משועבדים ולא מבני חורין. אם אין הלוה מודה דשטרא דלא שעבד בה נכסים לאו שטרא הוא והוה כמלוה על פה ואמאי[ה] עליה עדים: **ורבנן סברי**. להא מיהא הוי שטרא שמהא כמלוה על פה בעדים הלכך גבי מבני חרי ולהכי לא יחזיר לכיון דנפל אחרא ליה ואמרינן מזויף הוא כדקאמר לוה: **ממשעבדי נמי גבי**. כדמפרש לקמן[ו] אחריות טעות סופר הוא וחייישינן לפרעון ולקנוניא: **אבל כשאין חייב מודה**. ואפילו מודה שכתבו אלא שאמר פרעתיו: **דברי הכל לא יחזיר**. דחייישינן לפרעון כדקאמר: **אף על פי ששניהם מודים כו'**. חייישינן לקנוניא: **כזמן שהלוה מודה**. שהוא חייב לו: **יחזיר למלוה**. שאין כאן קנוניא דלא גבי ממשעבדי: **גובה מנכסים משועבדים**. ולא יחזיר ואפי' שניהם מודים דחייישינן לקנוניא: **הני תרתי מילי הוי**. ואת אמרת מיובתא דרבי אלעזר בחדא: ומשני

[ה] רש"ל מ"ז, [ו] [לקמן יד. מח:], [ז] כס"ל: שאין, [ח] [דף יד.], [ט] עיין כתוס' פ' מי שהיה נשוי דף לב: ד"ה דינא. רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) נב' שהיה ר"מ אומר שטרי חוב שים:

מסורת הש"ס

[א] רש"ל מ"ז, [ב] [לקמן יד. מח:], [ג] כס"ל: שאין, [ד] [דף יד.], [ה] עיין כתוס' פ' מי שהיה נשוי דף לב: ד"ה דינא. רש"ל.

עין משפט נר מצוה

קיג א מיי' פי"ח מהל' גזילה ואבידה הל' ל ופי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ג ופ"ש ונלא פי' שאין לו אחריות כו' סמג עשין לד טוש"ע מ"מ פי' לט סעיף ה:

רבינו חננאל

אמר ר' אלעזר רישא דמתני' בשטרי דאית בהו אחריות דברי הכל לא יחזיר. ובשאין בהן אחריות מחלוקת שאין חייב מודה ר"מ אמר יחזיר דכל שטר שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי. ור' יוחנן אמר מחלוקת בשחייב מודה וכו'. תניא כוותיה דר' יוחנן מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שמודה הלוה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה ששטר שאין בו אחריות נכסים אע"פ שאינו גובה ממשעבדי גובה מבני חרי דברי ר"מ. וחכ"א אחד זה ואחד זה גובה ממשעבדי.

[ו] פי' כהא מתניתא בשטר שאין בו אחריות בזמן שהלוה מודה יחזיר דהא לא גבי אלא מבני חרי דברי ר"מ וחכ"א לא יחזיר שגם שטר שאין בו אחריות גובה ממשעבדי נמצאת חלוקתם בשחייב מודה תיובתא דשמואל ור"א דאמרי מחלוקת בשאין חייב מודה וכי ר"מ סבר כי שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי ובהא מתניתא קתני כי שטר שאין בו אחריות נכסים גובה מבני חרי דברי ר"מ ובריישא דמתני' בשטרי שיש בהן אחריות לא דיבר ר"א כלום. שמואל דאמר כולה מתני' בשאין חייב [מודה] אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר למלוה דלפרעון ולקנוניא לא חיישי רבנן ומתניתא דקתני אע"פ ששניהן מודין לא יחזיר מאי טעמא לא יחזיר לאו משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא הלכך עוד הויא תיובתא למאן דתני בהדיא לא חיישינן לפרעון.

[ז] נראה דל"ל פי' דהא מתניתא ס"ל דשטר שאין בו וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com